

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál úri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés felfűtetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

April elejétől június fogytaig terjedő évnegyedes folyamára e' testvér-lapoknak helyben borítéktalanul 2 fr. 40 kr. borítékosan helyben vagy postán 3 fr. 30 kr. — April elejétől december végeig terjedő 3 4 esztendei folyamára pedig helyben borítéktalanul 7 fr. 30 kr. borítékosan helyben vagy postán 9 pengő fr. előfizetést elfogadnak mind a két hazai k. postahivatalok, mind szorgalom- vagy gyorskocsi vagy más biztos alkalom által a **Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.**

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések, és előléptetések; Egy gyűlés az új modorban; Budapesti napló. Törvényhatóságok: Pest, Bihar és Honthmegyék, 's a Jász-kun-kerület közgyűlései; Erdélyi országgyűlés. Társulati élet: tudósítás Papáról.)

Külföld. (Ausztria, Portugália, Anglia, Belgrum, Olaszország, Törökország) Értésítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ó es. 's ap. kir. fősége a szécsi káptalanban a követi kanonokokat, u. m. **Biacsovsky** Domonkos olvasó; **Dulovics** Jakabot éneklő, **Andrénszky** Menyhértet örkanonokká; **Kolbaj** Józsefet székesegyházi, **Fragner** Jánost árva, és **Andrénszky** Tamást lipői főesperessé. **Plenczner** György plébánost pedig ugyanezen káptalan kanonokjává kinevezni legkegy. méltóztatott.

Ó es. 's ap. kir. fősége **Korizmic** Antal kanonokot és kir. táblai praetlust veszprémi kanonokká kinevezni legkegy. méltóztatott.

Ó es. 's ap. kir. fősége **Ruttner** Ferencz egri nagy-prépostot dulmi választott püspökké legkegy. kinev. mélt.

Ó es. 's ap. kir. fősége **Grün** schnek Ferencz nyugalmazott főhutaigazgatót láncz (függő polgári nagy arany-érempenzellel díszíteni legkegy. méltóztatott.

Szeles György visegrádi k. korona-uralmai kasznár nyugalomba lón helyezve.

Dénés Sándor, ó-falusi kir. sómázasemester f. évi febr. 13kán; **Koller** Fülöp dobrovai kir. hadmínchivatali ellenőr pedig febr. 27én meghalóztak.

Klecska Ferencz gyógyszerész, legfensőbb engedelménél fogva **vezetéknevet**, **Cserhalma** y'ra változtatta.

Egy gyűlés az új modorban.

(Nem transigálunk.) Váratlanul lepett meg a mart. 20 — 21ki gazdasági egyesület közgyűlése.

A magyar gazdasági egyesület eddig — feladatához ragaszkodva — szerény szorgalommal működött gyűléseiben, és azokon kívül, törekedve azon nemes cél előmozdításán, mely a közhazának gazdasági, természetis tenyésztési felvirágzása. Gyakran fordultak ott elő tárgyak, mik nem egy két gazdának, de egy országnak érdemlék vala meg osztatlan figyelmét, 's még is — majd üstöknél fogva kellett néhány kéznél levő spectabilis oconomust oda csipni, hogy a megkívántató szám hiánya miatt idő ne pazaroltassék. Ez nem nagy dícséret egy gyűlésező nemzet székvárosában 's olly emberek közt, kik már születési rendeltetésöknél fogva gazdákká teremtettek; de megenlitém még is az ezután előadandók kedvéért.

A mártiusi közgyűlés különösen néptelen szokott lenni. És most a mártiusi közgyűlés lón leglátogatottabbá. Miért?

Az egyesült pénztárnoka időközben kormány-hivatalra jutván, pénztárnoki tisztéről lemondta. Tehát e' közgyűlés pénztárnokot fog választani. Választás = restauratio! ez tehát a mézes kalács!

Nem! ez csak czim, mi alatt a pártok, mellyek különben politicus gazdákból is állanak — megmérkőznek.

E' helyen nem akarok a gazdasági egyesület alapszabályinak vizsgálatába becsátkozni 's azért nem is mondom útlelet a fölött: volt e' a többségben levő pártnak joga vizsgáló bizottságot nevezni ki, miután illyes nyomozás az illető választványnak hagyott állítólag fen; csupán a modort és a szokatlan irányt akarom néhány szóval érinteni, mellyben és mellyen mindinkább 's láthatóbban surlódó politikai pártok nyilatkoznak.

Az ellenzék méltányolva az alkotmányos ország alkotmányos polgárának közzügyekbeni befolyhatás-jogát, állítván azt, mikép nem lehet minden ügy, a mint ő k a k a r j á k, ennél fogva hátráltatólag nem eszelekesnek, miszerint valami ügy létesüljön, a mint leg többben a k a r j á k. Ez a statutan egyik elve, minek hogy az ellenzék nem felelt meg, 's mint látszik — megfelelni nem is akar, az mart. 20 — 21kei felléptéből következtethető; mert épen e' kifejezésben: a mint leg többben a k a r j á k — látják némelylek a bántalom követ rejleni. Ez alatt sokan azt szeretnék himni: „többséget szerezni minden áron, nem választva meg a tért, nem a tárgyat; sőt némelylek szerint még a' módot sem.“ Eszélyes eszelekvés volt az némelylektől, innét a' discussiót elvonni, minthogy különben

tartani lehetett egy — itt hallható divinatiónak teljesülésétől; azonban — habár ez alkalommal elkerültetett is az, habár a' párt látszólag egy egészben maradt is, habogy a' mozgalmak illy ténre vezetettek, minő a' gazdasági egyesület's a' viszszavonás magva azon földre szóratik, hol egyébkor családai fentartásául gondoskodó gazdák szoktak szántani, vetni, boronálni, végre aratni: higység meg önök! politikájok mezejét olly kopárrá, olly sivataggá teendik, hogy mindössze is csak a' fő- és alvezéreket számlálhatják zászlójok alatt, vagyis én meg te: az ke t t ő; te meg én: az n é g y; 's így tovább.

Eddig a' politikai nyilvános pártusák színhelyei kizárólag a' megyék voltak, 's épen e' téren találunk legtöbb olly képet, mitől szégyennel és undorral kell elfordulnunk: 's mivel institutióink szerint a' törvényhozásba egyenesen a' megyék 's ezek pártjai folynak be, látjuk a' nagy eredményt — az iszonyu hátramaradást. Érezte ezt az ország, 's hozzáfogott a' megyei kiesapongásokhoz, de ezélt benne nem ért. Miért? mert a' nem transigálunk meg a' le s z a v a z u k -féle akkor még ki nem mondott elvek nem engedtek utat nyitni az egyezkedéshez.

Közlebb időben az ipar és kereskedés ragadá meg a' népek figyelmét. Ide fordult a' magyar nemesség is pénztelensége érzetében. Hisz kell már valamit fordítunk a' dolgon — mondák — különben holtig sem élhetünk meg. Fél Magyarország per alatt, egy része adóssági zálogban, tehát saját birtokunk csak valamivel több a' sem minél; ipart pártolunk, kereskednünk kell; mint-hogy ez úton lehetséges csak, hogy az annyi időtől fogva hazánkban kifolyasztott pénznek legalább egy része eskéje hajdani tulajdonosához osere útján visszakerüljön. És ezt sem akarjuk alárendelt állásban létesíteni, nem! mi alkotmányos független nemzet vagyunk; mi magunk magunkon akarunk segíteni, mert írva van: ki maga magán nem segít, az úton isten sem segít. Mi felszabadítjuk magunkat a' kiskorúság nyúga alól; mi nemcsak természetök, hanem vevők is leszünk; 's nemesak tengelyen és a' Dunán szomszéd tartományinkkal; de saját lobogóink alatt nemzeti hajóinkkal is közlekedésbe lépünk az egész világgal, Európa, Amerika és Afrikával a' tengereken 's b. Hozunk Ázsiából mákonyt, pályinkant már úgy is van 's b.

Ésmegalakult a' védegyelet, a' gyáralapító egyesület, a' magyar kereskedelmi társaság; a' tengerhajózó társaság 's b. 's b.

Nézzünk szét ma 1847dik év mártius havában. Hol vannak mindezek? miket a' magyar megszületésök első reggelén hosannával üdvözölt, 's allelujával kísérte első indulójokat. Vagy elenyésztek; vagy — mi még fájdalmasabb, 's jésztó rom-düledékek gyanánt állanak minden jó lelket elriasztva dermesztve a' magyar vállalatától, a' magyar egyesületek hitelétől!

Avagy nem látják önök itt a' pártusák keserű gyümölcsét? A' nem transigálunk meg a' le s z a v a z u k -féle eljárások itt már eredményben boszulják meg intézőiket 's ezekben ezeket ollyakat, kik a' legjobb hiedelben vetik pénzöket az illyen kereskedő vállalat pereselyébe, de mellyet egy két tulbuzgónak értellensége üresébbé tesz, mint kezdetkor volt.

A' magyar gazdasági egyesület koránsem azért alakult, hogy ott a' k a k és p o k erőkísérleteket, pártbirkózásokat gyakoroljanak; mint azt legközelebb tevék. Miként villámolt az öröm sugara némelly arcokon, 's a' vesztés sötét fellege mint borongott némelly homlokokon, midőn hosszú órák zaja után szavazásra kerülvén a' sor — 44 szó állott 28 ellenében, 's ismét 35 — 25 ellenében.

Az egyik fél nem transigált; a' másik fél pedig leszavazta. A' győzelem másutt vagy máskor ellenkezőleg üthet ki. Igen a' kubinszkiaké. Ellenzéknek nem mondom, mert az ellenzék soha sem felejtkezhetik meg magáról annyira, hogy az egyesületi eszme 's az innét már már virágzásnak induló egyesületi élet legyilkolására kifent tört ragadjon.

A' Magyar Gazda folyóirat, látván a' kormány- nak az egyesület iránti kedvező hajlamát 's így közvetve a' hazai gazdászati elősegítéseni törekvéseit, megdicséré azt:

's ime azon párt, melly a' tulsó oldaliak — nem egye k e d ü n k -félelet nyilatkozatán annyira felzajdult 's melly liberalis szelleménél fogva az érdemeknek nemcsak elismerője, hanem annak kiszolgáltatása iránt követelő is — nyilvános harezban támadja meg azon folyóiratot, miért simul azon oldalhoz, honnét számára roppant teendőinek létesítésére segély nyújtatik? A' logika nem épen rosz 's mondhatni, gyönyörű következtetésü.

Hogy azonban mit tett a' Magyar Gazda, mit nem? az itten nem tárgy, csupán a' pártoknak azon ujszerű demonstratioja igazittatik rendre sajtó útján, mellyre lépve hazánkban az egyesületi életet is kiirtással fenyegeti, miként elüzé a' megyékből az egyetértés angyalát. Melly országnak társulati élete nincs, annak a' földön, a' népek sorában nem virágzik fa, mellyről egykor jönlte gyümölcsöt szedhetné. A' mi egyesületi életünk még igen gyenge, egy szólván csecsemő, — a' löversenyél kezdődik, ne tegyék önök, hogy a' gazdasági egyesületnél végződjkék. Sok egyesület foganszott már e' haza méhében; ezek közül néhány — mint embryo — temettetett el, néhánynak nevelésére igen sokat költöttünk, 's csak azután ütöttük agyon; mások bennünket jutalmazni akartak, de a' magyar büszkeség — nem fogadni el ajándékot valakitől, hacsak nem donatio, vagy hivatal — számúé azokat; végre némelyleket a' civilisált világból ültettünk át, de összeveszvéen az indigenatus kérdése fölött, kiadtunk rajta akkor, midőn néhány ezer már már kiesuszott zsebeinkből.

Ez röviden annyit tesz: legyünk eszélyesek, legyünk mindenkor elveinkhez hűvek, és maradjanak a' pártok a' politikai téren, kiméjljk szerteduló záporoktól az egyesületi élet mezejét; ezen egy az még, honnét zavart körülményink közt némi üdvösséget remélhetünk 's ha ez is letaroltatik, akkor az osztó igazság előtt önöket nyomandja a' felelet nagy terhe, melly nagy azért leend, minthogy egy nemzet kívánand elégtételt. — abt.

Vélemény. Az anyagi felvirágoztatást eszközlő egyesületek mezejét pol. pártusák színhelyévé nem tenni annál inkább hazafini kötelesség, miután ellenkezőleg ez áron egy uttal b e l á t s u n k a t is compromittáljuk. Tanuljuk meg már valahára tisztelt hazafiak, hogy anyagi felvirágoztatást eszközlő egyesületek és folyóiratoknak a' politikát kizárni nemesak üdvös, nemesak hasznos, de lehetséges is. 'S hogy hazánkban eddig lehetségesnek nem tartatik, az csak onnét van, mivel igazat szólva, rosz politizálásnál egyebet alig tudunk; ekkép lesz, hogy utóljára minden gyülekezet, tanácskozás politikai szenvedélyes discussióvá fajul.

Am pedig higység el, nincsen könnyebb mint e' lidérez-től szabadulni anyagi felüldülésünket eszközlő egyesületeinknek. Arra vigyázzunk csak, hogy az e' mezőre tartozó dolgokat csak addig tárgyaljuk 's fejtegetjük, mennyire az anyagi közhasznosság szempontja kívánja. Így például midőn a' gazdasági egyesület, vagy irodalom terén, a' robot, a' dézmát fejtegetjük, csak azt szabad mutogatnunk, hogy e' dolgok mennyire jutányosak anyagilag az egyes érdekeltke-re ugy, mint az egyetemes álladalomra; így — ha a' kereskedés érdemében egyik vagy másik egyesület vagy hirlap mezején a' vámokra nézve felszólalunk, csak az anyagi hasznosság szempontjából beszélhetünk. És szerfölött eltévesztett szereplésbe esünk, ha gazdasági lapban robotról szólva azt fejtegetjük, hogy az mennyire lealázó politikailag; vagy a' vámokról 's kereskedési érdekekről szólva, nemzetiségi és politikai oldalukat elemezzük. E' földat a' politikai lapoké, az ország politikai hatalmaié, 's ennél fogva politikai oldalról fejtegetés azokhoz tartozik. Így járva, tisztázni fogjátok a' dolgokat, segíteni a' kifejlődést, egyesíteni az erőket 's rendes medreikbe utasítani a' politikából fakadó kölesönös ingerültséget. — Ellenkezőleg — kontárkodás, keserítés, zavarás követendi lépteiteket.

BUDAPESTI NAPLÓ.

(Nemzeti színház.) Legerősebbike jelenlegi közmozgalmioknak a' nemzeti színház sokoldalról megvitatott ügye, mellyben lapjaink szüntelen élénkebb részt kezdenek venni. Egyik felől idején és helyén kívül fölfedett színműgöötti titkok, másfelől meggyőződésünk késleltetett bevállása, egy részről személyességekhez kötött érdekek szava, más részről abstract fogalmak hypothesisei olly remek zavarba hozták ez ügyeket, hogy lélek legyen, a' ki tájékozni tudja ma-

gát bennök. Vádat a közönség részéről a színészek ellen, vádat a színészek részéről színésztársaik ellen, gyanúsítások igazgatóság, ügyviselés és rendezőség eljárásaiban, egyik a másik ellen, egyik a másik helyett, egyik a másik miatt, viták, melyek oly tüzzel folynak, minő tisztaságára nézve aligha vestatiz. És épen jelen helyzetünk az, hol az ingerültséget, ha valaha, mostan kell kerülnünk, mert nem abstract elvekkel, hanem személyekhez nőtt legkényesb érdekekkel találkozunk minden nyomon, s hogy ilyenkor az ovatosság nem fölösleges, az nyilvánvaló dolog. Részünkről többek között, mik kisebb jelentőségűek, kártevő eszmék tartunk minden az országos főfelügyelő ellen célzó nyilatkozást. Lehet: hogy egy más haszonbérítő igazgatója az intézetnek nagyobb haszonnal, tán nagyobb ragyogással bírta volna és bírná kezelni a színház ügyeit, jobban megválogatná az önérdékhez tanácsos teendőket, határozottabb menetet adna minden bel- és külvilágnak, de egyet mindig kifejtünk a számításból: színházunk egyszersmind nemzeti intézet! melynek nemcsak a művészet, de egy annál magasabb eszme is van céljául kitűzve. Mint felelt meg e célnak a mostani országos főfelügyelő? Itélje meg, ki színházunk nemzetiség tekintetében kifejtett irányát méltó figyelemmel bírta kísérni. Fogna-e egy más, nálánál bármennyivel felelősebb, de kevésbé szabadelvű igazgató, nem mondjuk: hogy nálánál jobb, de bárcsak az övéhez hasonló irányban is haladni? Látnánk-e akkor színpadunkon oly műveket megjeleni, minőknek belső érdeme a szabadelvűség irányában fekszik? Feleljen meg rá, a kimegértette, hogy „Bánk bán” (és többeket, miket megnevezünk fölösleges) ki hozta föl színpadra?... Nekünk a főfelügyelő ellen semmi panaszunk, ő a színész urak helyett szerepet nem tanulhat, ő az énekes urak helyett, ha utaznak, vagy elrekednek, nem énekelhet, ő a repertoriumot nem készítheti, ő apró coullissai intriguákat nem csúszthat, — ő színházunknak csak irányadója, de nem felszerelője. Minden bajunk ott van, hogy egy személlyel kevesebb a felügyelés, mint lennie kellene; hiányzik belőle az igazgató. Hiányzik az, ki a színházról független, ahoz semmi magányérdektől nem kötve, elfejtlen-láb oligarchiai demokrátiát legapróbb részleteiben igazgatni bírja; hiányzik az, ki a közönség érdekében legyen ellenőre a színházügyek menetelének. Bárki lenne is ez (de színész, vagy dramairó semmi esetre se ez által sok jövendő gyanúsítás lenne megelőzve s így elhárítva) mellette azonban vagy fölülte, mindig ohajtanók teljeshatalmu irányadó felügyelőnek mostani igazgatónak címzett főfelügyelőnek. Ha őt el kellene vesztelnünk, akkor a két rozsz közül inkább választjuk a könnyebben tűrhető s maradjunk, a mint vagyunk. Egyébiránt a színi titkok leplezésének nem vagyunk legnagyobb barátai. Szeretjük ugyan a viláosságát, de azért ne gyojtsa fel házat senki: hogy láthassunk nála.

Petőfi Sándor jelenleg érdekes műfordításon dolgozik. Mme Anais Segalás, gyönyörű költő gyöngédséggel írt verseit teszi át francziából magyarra. E művet, melyet a legihlettebb költészeti nő lélek leányához írt, a költő fordító gazdag szelleme sugártól világítva, rövid idő múlva fogja közönségünk éldelhetni.

Egy vidéki ismerősünk minap panaszt emelt előttünk: hogy a pesti virágárosok oly cifra neveket vágnak némely virágmagnak, hogy az ember legalább is üvegházba ülteti s mi kel ki belőle? — Mikor elveti az ember, mind megannyi: Centaurea americana! Convolvulus japonicus! Cynoglossum purpureum! Datura striata! Delphinium consolidum! Linum grandiflorum! Lupinus polyphyllus! Amaranthus tricolor! Calliopsis speciosa! s bezzeg mikor a napfényre jöttek, lett belőlök buzavirág, földönfutóka, medvetalp, maszlag, szarkaláb, lenvirág, cigánybab, veres parjé és ökörszem s más hasonlatos és személlétérül ismértes gyimgyom, hogy az ember csak úgy csodálkozik rajta. Biz úgy van az, mikor az ember csak emlegetni hallotta a botanikát.

Seymour Shiff híres zongora-hevenyész f. hó 26án délután 4 órakor a városi kis teremben hangversenyt rendezend, melyre minden művészet-kedvelő hivatalos. Jegyek a szokott helyeken kaphatók. ☉

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

PESTMEGYE. Másodnap közgyűlésen martius 17én a kisgyűlési jegyzőkönyvek hitelesítését folytatták. Ezek közt egy tárgy a tegnapi — ungiféle felszólításhoz hasonló ragadt meg a rr. figyelmét, mi újra huzamosb vitára szolgáltatót anyagot. Igaz ugyan, hogy a többség azonnal a kisgyűlési eljárás e. alispán általi felvilágosítása után a határozatot megállapítottak tekintve s tovább akart haladni teendői során, azonban a tulsó oldaliak a kölcsönös kapacitációhoz fogtak s e kapacitálások folyamán megjegyzések merültek fel, mik ugy a pestmegyei ellenzék erejének, mint az auditorium tulnyomó hatalmaskodásának elvitathatlan kriterionjai.

A mult év egyik nyári havában Parádon ünnepélyes verekedés történt némely, ugy nevezet nobel egyedek közt. E kihágás megvizsgálására, miután azt ns Hevesmegye rendei saját jóakaratakból elintézní vagy nem akarták, vagy nem bírták, felsőbb helyről a hevesmegyei administrator ó mla nevezetett ki kir. biztosképen. Biztos ó mla egy hivatalos levélben megkeresi Pestmegye e. alispánját, hogy az ügy érdemére vonatkozó tanuallatásokat két oly egyedre nézve, kik ns Pestmegye hatósága alá tartoznak, tenné meg. Sz. M. első alispán e bizodalmas felhívásra válaszó: mikép ó a tanuallatásokat nem fogja végrehajtani, mert ó mlgának ez ügyben kir. biztossá lett kineveztetése annak rende szerint Pestmegyében ki-

hirdetve nincs, mint főispánhelyettes pedig nem ismeri oly hivatalbeli állásnak, hogy illy modoru megkeresését teljesithetné; ehez tudva még azt is, hogy a kir biztos, a megbízás természeténél fogva minden a nyomozáshoz tartozó vallatást személyesen tartozik végezni. Később ugyanezen érdemben a nm. helytartó tanácsától is érkezik egy intézvény, mely első alisp. urnak köteleességévé teszi a vallatást a kijegyzett két egyed ellenében foganatba venni. Első alispán ur ezen kormányzéki leiratra is előbb említett okait hozá fel válaszképen; az egész dolgot pedig kisgyűlés utján a közgyűlés elibe kívánta terjeszteni.

A rr. többsége helyeslé első alispán ur eljárását; a hevesi administrator levelezését pedig m. alispán ur hibásnak tartá: mert illy dologban mint főispánhelyettes irt; holott hasonló levelezés hibásnak tekintethetné még akkor is, ha maga ns Hevesmegye teendette azt e megye első alispánjához kikérülve az egyetemes hatóságot. A conservativék közül egy szónok ismét a törvények tömkelegébe merült s innét felhozott néhány ponttal kiváltképen az ellenzéki szónokok azon állítását igyekezett megdönteni, mellyel az administratorok törvényes állása és hatósága tagadtatik. Ezen pontok ellen egy ügyvéd és tíró hivatkozott az 1805d. törvényre s heves előadása folytán felírást indítványozott a nm. helytartó tanácsához válaszólag azon levélre, mellyet a szönyegen levő kérdésben első alispán urhoz boesátott, de indítványa mellőztetvén a többség ez uttal marad a statusquónál, bevárva a főkörmányszék további lépéseit.

E tárgy befejezte után a molnárokra került a sor, mint kik jelen szük időben igen fontos személyek. Panaszok tétettek az iránt, hogy a malomvám már több mint egy évtized óta nem limitáltatott s hogy ekép azok ma is épen annyi vámot szednek, mint midőn legbővebb a termés, pedig az arányt igen jó lenne itt is megállapítani; mert ha a részes aratók bő terméskor 12dért végzik azon munkát, mellyetszükében időben 16dért is szivesen elvállalnak, nem láthatni át: miért maradjanak épen a molnárok folyvásti kegyeltesés alatt? A rr. bizottságot neveztek ki, melly minél előbb javaslatot nyújtson be a jelen mostoha körülmények közti legezészerűbb intézkedések iránt; figyelmébe ajánltatván az is, hogy a vámszedő mérték minden esetre a megye bélyegével ellátandó legyen.

Következett a solti járás néhány helységeknek folyamodványa, mellyekből érteni lehetett, mikép ott a Duna jegének fenakadása miatt a vízáradás még nagyobb károkat okozott, mint 1838ban. Különösen Apostag, Dunaveese és Solt helységek azok, mellyek a romboló hullámok dühének leginkább ki valának tételve. Solton alig van 50 ház, mellyet a víz fel nem forgatott, a közlekedés talpakon és csolnakokon történt. Két emberélet lón a vész áldozata; e város lakosai egyébiránt akaratiokat is tudatják, miszerint helységüket odahagyni s biztosabb helyre települni ohajtanának. E folyamodások összes kívánata — némi melleskes kérelmek oda nem tudásával — az: hogy a rr. figyelembe vevén e vidék nagy veszteségét, mentenék föl őket azon törvényes kötelezettség alól, miszerint közmunkájokkal távolabb helyekre járuljanak, hanem a helyett inkább engednék meg, hogy napszámaikat saját töltéseik felépítésére s kijavítására fordithassák, biztosítani vagyonukat s magukat az elemek harcza ellen. A rr. méltányolva ezen kívánáságot esupán a kárvallott helységeknek engedék meg, hogy közmunkájokat saját vidékük biztosítására fordithassák, mennyiben töltéseik egyszersmind rendes országotakul használatnak; különben az egész járás közmunkai illetőségére nézve marad a törvény rendelete.

Voltak, kik e tárgynál rendes szabályozást ohajtván, minthogy a bajon csak eként lenne segítve — ajánlták a szomszéd hatóságokat is felszólítani; azonban ez elmarad a miatt, mert hasonló intézkedésre Tolnamegye rég felszólított már, sőt a nm. helytartó tanácsnál is tétettek lépések e nagy baj orvosollatását sürgetők, de mindedig, habár 10 év forgott is azóta le, semmi eredmény. Azért Pest megye rendei a károsodások által leginkább levén érdekelve az intézkedéssel tovább késmi nem akarnak, hanem küldöttséget neveznek ki másod alispán elnöklete alatt, melly a szükséges vizgálatokat még a víz elapadása előtt helyszínen megtevén javaslatát egy Szalk- Szentmártontól Hartáig majd teljesen hiányzó vizigátak építéséről javaslatát terjeszse elő — érintkezésbe tevén magát az illető földesurakkal.

E tárgy befejezte után olvastatott két levél, egyik István es. k. főherczeg, a másik özvegy nádornó ó fenségöktől a rendek azon felírára adott válaszkép, mellyben részvétüket az országos veszteség fölött nyilványíták. István es. kir. főherczeg s Magyarország k. helytartójának válasza imigy hangzik:

N a g y o n t i s z t e l. stb. Minél mélyebben sebzé fíui keblemm felejthetetlen édes atyám elhunya feletti fájdalommal, minél nagyobb szükségét érzem a vigasztalásnak,

mellyet magamban feltalálni alig tudok: annál jobban hatott bánatos szívemre azon nemes részvét, mellyet tisztelt uraságtok fájdalom iránt tanusítottak. — Nem azon minden jobb kebelben létező gyöngéd érzelem, melly minden szenvedő bánatán testvéri részvétre kél, egyedül az, mi tisztelt uraságtoknak folyó évi bold. aszsz. hava 25ről hozzám intézett felíratukból szól; a kéllelhetlen sors együtt sújtott bennünket, veszteségünk közös s a vigasztaló szózat, mit a nemes megye hozzám intézett, közel érdekelte bánatsorsostól jó — A' dicsőültben, kibén én felejthetlen édes atyámat siratom, a végzet főkörmányszéktől fosztá meg tisztelt uraságtokat, kihez nem egyedül a pusztá hivatalos összeköttetés viszonya, de a kölcsönös bizalom és szeretet szent láncza is füzé egy nehéz félszázadon át e nemes megyét; s habár sirjára tehetik is már csak le tisztelt uraságtok azon polgári érdemkoszorút, mellyet ósz fejére tűzendők valának, épen midőn a sors kiragadá őt közülünk: kezeskednek azon nemes érzelmek, miket felíratukban ő iránta kifejeztek, hogy emlékézt tisztelt uraságtok sziveiben híven megőrzendi a háladatosság. Kezeskedik — ugy vélem — ezen hű érzelem s az irántam tanusított jó indulat egyszersmind arról, hogy tisztelt uraságtok bennem, — kire ő felsége legmagasb kegyelme a királyi helytartóságot s e nemes megye főispánságát ruházni méltóztatott, — a boldogult fiát tekintve: átvindik rám azon bizodalmas ragaszkodást, mellyel édes atyám iránt viseltettek. — Az ő érdemteljes hivataloskodása magasztos példa gyanánt áll előltem, s ugy hiszem, fíui szeretetem s polgári tisztületem nem ültethet sirjárszobor emlékvirágt, míha nyomdokait követve, azt tűzöm ki szent célul magamnak, hogy hivatalos működésem folytatása legyen az övének. — Keblemben szilárd akarat él s erőt kérek csak istenemtől, kinél a tiszta szándék áldásra szokott találni, hogy atyám emlékéhez, u ram királyom legmagasb bizalmához s e nemes megyének irántam oly fényesen tanusított várakozásához méltón állhassak azon pályán, mellyet a boldogult oly dicsően járt. Köszönetet mondva még tisztelt uraságtoknak azon bizalomteljes ragaszkodásukért, mellyel magasztos pályám küszöbén üdvözöltek, minden jót kívánván maradok tisztelt uraságtoknak Bécs, böjtölőhő 12én 1847. jóakarója István m. k. k. helytartó.

Özvegy nádornó ó fenségeé pedig ez:

Tekintetes Karok és Rendek! Az emberi életnek egymást felváltó viszontagságiban osztozni szerető nemes indulat és kölcsönös részvét félreismérhetlen tanuságát adták czimzett uraságtok hozzám intézett becses levelökben akkor, midőn felejthetetlen emlékü kedves férjemet, iránta viselté tiszta szeretetök s vonzódásuk meg nem hiült érzetével örök nyugalma csendes helyére is követve, rólam a bánatos szívű özvegyről sem felejtkeznek meg s pótolhatlan veszteségemből eredő mély fájdalom enyhítésére, a vigasztalás lehető legérzékenyebb szavait keresik ki. — De növeli e megbecsülhetlen készségök érdekét még a multnak kedves emléke is: minél szorosabb, minél szilárdabb volt ugyanis azon kápocs, melly ezen nemes megye rendeit a boldogulttal egybefüzte: annál több rész jutott kétségkívvül a nőnek is azon öröm- s megelégtülésből, mellyel ezen — annyi év hosszú során mind két részről kegyellett ápoltt édes összeköttetés érzete a férj szívet betöltötte. — Mindezt szives köszönetemet nyilványítván, fogadják tisztelt uraságtok viszonzásul azon özinte nyilatkozatomat, miszerint szép hazájoknak, mellyet hón szeretett kedves gyermekim is annak neveznek, — és boldog ott létem egész ideje alatt dicsőült férjem, magam s egész családunk iránt minden alkalom. tanusított igaz hajlandóságnak becses emléke keblemben élni soha meg nem szűnik. Egyébiránt minden jót kívánván maradok a t. kk. és rr. nek Bécsben mart. 10én 1847 jóakarójok. Mária Dorottya m. k.

Melly két levél kitörő éjjenekkel fogadtatván, a rr. már kinevezett tisztelgő küldöttségöknek utasításul adák, hogy a majd Budára megérkezendő helytartót a megye nevében üdvözöljén, ő fenségét egyszersmind a beigtatási közgyűlés határnapja kitűzésére kérjék meg.

E levelek után egy helytartósági intézvény hozatott szönyegre, melly Pestm. törv. székein az admin. nem bíraskodhatásának korábbi statutumjok nyomán is határozatlal lett kimondását megsemmíti. E tárgy már kimerítőleg volt megvitatva Pestmegye teremében, midőn az ezt szönyegre erötetett szabolcsi levél tárgyalatott, azért itt röviden csak annyit jegyzünk meg, hogy Pestmegye rendei felhozott okait a megsemmisítő intézvényben elenyésztéknek nem látván előbb kimondott határozatukhoz továbbra is ragaszkodnak s ezen megállapodásukat felírában a nm. helytartó tanácsesal tudatni fogják.

Ennyi a határozat. Ezt zajos vita előzte meg, mellyben szónokok és hallgatóság egyiránt szerepeltek. Ennyi a másodnap gyűlés eredménye. — † —

BIHARMEGYE. (V.-Olaszi mart. 10.) Ha conservativ volnék, fájdalommal telnék el keblemm, tapasztafván,

hogy e' megyebeli azon párt, mellynek a' conservatív elvek életbeléptetése volna kötelessége, sehogysem tud valódi conservatív alakulni. — **H o g y a n ?** csak annyit sem bírt volna tehát eszközölni, hogy a' bihari státusférfiak eszmevilága földelüljön, avagy ók a' politikai pártmértékés terén észélyesbökké váljanak? Ha conservatív volnék, bánatosan „nem“ mel kellene felelnem 's meggyőződnöm arról, hogy a' márvány, míg Phidias mester-vésűje alá nem kerül, kontár kezek között, örökké csak ügyetlen, berovátkolt kódarab fog maradni. És ez, véleményem szerint az ellenzéknek sem szolgálhat öröme; — mert ha egy kalap alá nem szoríthatni a' véleményeket, ha az igazság földerítésére különböző kiindulási pontokat választó pártok szükségesegek: a' pártokharczainak keserűsége csak ugy enyészethetik el, ha a' végig küzdött tusán némi erkölcsi szín ömlik el, melly kétséget nem hagy a' fölött, hogy az ellen, mellyel vittunk, még a' harci ingerültség közt is nemes vala; és hogy a' harczból, végre is, törekvésink, küzdelmink ezélja, a' jó, fog eredményül fölmérülni. Biharban, ily harczfolytatással, fájdalom! nem dicsekedhetünk; mert vannak emberek, kik a' legtisztább hazafüti ke b e l b ő l e r e d ő j o g v é d e l m e k e t szándékos kötekedéseknek nevezik 's tulbuzgalomból a' h a z a szolgálatában megöszült férfiak fejéről botor kézzel igyeksenek a' polgári érdemkoszorút letépní; nem gondolván meg, gyáva hiúságukban, hogy a' tölgynek koronájáig, a' csiga, századokig sem juthat fel. Leszen alkalmam ezen tudósítás folytában, újabb adalékok nyújtani, a' magát conservatívnek nevező párt eljárása főnakságiról. —

Gyűlésünk első napján, mart. 8án olvastattott a' nm. helytartó tanács intézvénye, mellyből a' rr. megértették, hogy es. k. főh. István ó cs. k. fels. által kir. helytartóvá, Pestmegye főispánjává 's a' jászok és kunok birájává nevezetett ki. T b. B. L. mély hódolatát fejezvé ki a' fens. helytartó iránt, azon aggodalmát nyilvánítá a' rendek előtt, hogy es. k. főh. István pesti főispánna 's jász-kun gróffá kinevezetése, a' mennyiben ezen hivatalok csak a' nádori méltósággal lehetnek kapcsolatban, törvénybe ütköző. Azonban magának az ellenzéknek kebléből emelkedtek szózatok, mellyek a' nyilvánított aggodalom megszüntetésére irányoztattak 's a' mindkét oldalról hoszszas szónoklatok után, mellyekben egy részről ó cs. kir. fels. atyai gondoskodása, más részről ó cs. kir. fens. István magas személye iránt nyilvánított hódolatok játszották a' főszerepet, „a' rendek hála s köszönettel fogadták ó cs. k. felségének, a' kinevezés által tanusított atyáskodó gondoskodását, ugy tekintvén ezt, mint az iránta felülmulhatlan hűség magyar nemzet iránt viseltetett kegyes hajlandóságának zálogát 's úgy nézvé, mint a' magyar haza felvirágzására intézett legkegyesebb gondoskodás tanujelét; mellyért analfogva hála s érzelmeiket, alázatos felírásukban, ó felsége számolya előtt nyilvánítják; István kir. httó ó cs. k. fensége előtt pedig, kinevezetésén való örömeirzelmeiket felírásban fogják tolmácsolni, szívből ohajtva, hogy azon, „éljen“ kiáltások, mellyek neve olvastatásakor, teremükben, zajos örömmel felhangzottanak, évtizedek mulva, a' haza irányában teendő több több érdemeinek elismerését tanusítandó hálanyilatkozatok vegyülésével is hangozzanak vissza a' hon minden szegletéből. Végre kijelenték a' rendek, miszerint a' megüresült nádori széket, egyedül kir. helytartó ó cs. k. fensége által ohajtják betölteni; 's innen folyólag jövő orsz. gyűlésre küldendő követeiket előre oda utasítják, miszerint mélyen tisztelt ó felségének, az 1796. évi törvénybe foglalt példaszerinti nádorrá választására, minden igyekezetet fordítsanak.“

Olvastattott Temes megye levele, mellyben pártolás és előmozdítás végett, az elhunyt nádor magasztos érdemeinek örökítése czéljából hozott azon végzés közöltetik, miszerint jónak vélnék, a' néhai fens. nádor emlékére, Pesten, egy szobor felállítatását. Bihar megye rendei „tudatni kívánták végzésleg a' megkereső megyét, miképen az elhunyt nádor halhatatlan érdemei örökítése czéljában meggyezzenek ugyan, azonban e' czélra nézve más módot kívánnak alkalmazni, kívánják jelesen, hogy e' tárgy jövő országgyűlésen tanácskozásba vétetvén a' dicsőítendő elhunyt nádor szerény jelleméhez és magas erényeihez illő valamely országos közhasznú intézet az ó nevével nevezetve, törvény által rendeltessék fölállítatni.“

Mart. 9kén volt első alügyvéd Hrabovszky János kamrai ügyvéddé nevezetése által, az első alügyvédi hivatal megürülvén, elnök főisp. helyettes felszólítá a' rendeket, hogy gyakorlathoz képest, a' kérdésben forgó hivatali széket bellyel végett, egyedeket ajánljanak. És a' mozgalom, mellyet az elnöki beszéd okozott, emlékezetünkbe hita az 1845ki tisztujtást; mert hivatalról levén szó, ugyanazon emberek valának előtűnik, ugyanannyi érdemmel, de az azóta tett szolgálatokért, több igénynyel is, kik az elhíradott tisztujtáson, a' díjazás és díjfogadás mezején áll-

lottak. A' mozgalom pedig azért támadott, mert a' hivatali szék, mellyet be kelle tölteni, csak egy vala; az embereknek pedig, kik abban kényelmes nyugaiommal tudnának nyújtózni, száma: legio. Remény és aggodalom közt számították bizonyos jobb oldali emberek a' perczeket, mert egy részről gondolák, hogy szolgálataik nem fognak jutalom nélkül maradni, más részről pedig bal sejtélemmel valának eltelve, melly a' reményt kissé lehangelá. Mert aljegyző Cs. I., még mielőtt a' főisp. httó a' rendeket ajánlásra szólítá föl, előadá, hogy a' törvényszék, a' tisztí pereknek legközelebb mult perszakon történt megvizsgálásáról szóló jelentésre nézve, azt tette kötelességébe, hogy azt, a' rendek színe előtt nyújtsa által főisp. helyettes urnak. És midőn a' jelentések kivonatát az előadó jegyző olvasni kezdi, fel lőn fedeztetve a' rendek előtt a' hivatali hanyagság, mellyel több megyei tisztí ügyvéd, hivatalát viszi. Ez okozta a' remény lehangelatását, mert a' hivatali hanyagságról bejelentettek között, találkoztak olyanok is, kiknek bizonyos moecenások már előre ígéreket tettek. — **A' mozgalmat, m e l l y a' főispán-helyettes beszédét, mint főnebb érintők, követte, kiáltások váltak fel; megkezdődött az ajánlatos pártfogó szerepe 's figyelmünk különösen egy írrok vonta magára, ki főnökét, a' januári közgyűlésről irt tudósításunkban említett egyedeti torokkal ajánlgatá a' főisp. httóknak. Későbbben a' zaj csilapodván, az ellenzék által előadott, hogy az ajánlás joga gyakorlatnál fogva is a' rendeket illetvén, szükséges azon jogot ugy szabályozni, hogy az illuszióvá ne váljék; mert ha az ajánlás joga oly értelemben vétetik, hogy mind azoknak, kik — jöllehet csak egyes által — ajánltatnak, az ajánlandók közé kell soroztatniok: akkor a' jog épen ezen kiterjesztés által válik pusztá cerimóniává. Ennélfogva azt sürgeté, hogy csak azok ajánltassanak, kik ajánlásra többség által érdemesítettnek. Végre pedig azt kíváná, hogy a' mennyiben a' megüresült hivatalra a' tiszteletbeli ügyvédek is igényt tarthatnak, aljegyző Cs. I. jelentéséből pedig megérték a' rendek, hogy több tiszteletbeli ügyvéd hivatalát hanyagon folytatja; nehogy az ajánlások épen ily hanyagság miatt följelentett ügyvédekre essenek: olvassassék fel a' törvényszéki jelentés egész terjedelmében. — És mit feleltek a' jobb oldali urak? Felhozták, hogy ajánlási jogát nem vehetni el senkitől, hisz ezt az ellenzék sem engedné; védelmezték a' főisp. jogokat; pedig ezeket az ellenzék nem támada meg; 's a' mi legjellemzőbb vala, ellenzették a' törvényszéki jelentés felolvastatását. Ámde a' tiszéki jelentés, ellenzésük daczára is felolvastattott. Rögtön felkeltek az illetők közül két tiszteletbeli ügyvéd gondolván, hogy öndicséretet beszédeikkel elháríthatják magukról a' törvényszék ítéltele sulyát, melly őket hanyagság bünével terheli. Majd volt első aljegyző N. A. állott fel, kinek jegyzősége gyászos históriáját e' lapok olvasóji tudhatják 's n y i l t a n k i m o n d á, „hogy ó a' t ö r v é n y s z é k b ü n k u t a t ó módorát nem helyesli; hogy a' törvényszék pártoskodásból indult ki, mit világosan bizonyít az, hogy az ellenzékhez tartozó ügyvédek közül senki hanyagságról nem jelentetett föl.“ — Ügytelenebb vádat a' törvényszék ellen nem gondolhatni; és még is voltak, kik m e g t a p s o l á k a' b o t o r s z a v a k a t, nem gondolván meg, hogy midőn törvényszékeik méltóságát alacsonyítják le, akkor egyszerűs mind méltóságuknak ássák meg a' sirt. Igen ám, de egy M. J. jutalmaztatása, előtők végtelenül fontosabb, mint egy törvényszék tekintete. Illyenekért mondom én, hogy a' jobb oldalon valódi conservatív férfit nem ismerek 's ha valódi conservatív párt e' megyében egykor életre ébred, az a' mostani ellenzék sorából fog kikelni. N. A. beszédére a' tisztí főügyvéd válaszolt, sértőknek 's törvény sulya alá esőknek nyilvánítván azokat 's megfejtvén a' berzengőket, hogy midőn a' törvényszék, a' megyei végzések értelmében tett vizsgálatakor a' hanyagságot el nem nézvé, megroja, nem bünt kutat, hanem legszebb kötelességét teljesíti. A' közönség nagy része a' főügyvéd szavai után N. A. ellen actiót harsogott; a' főisp. helyettes felszólítá őt szavainak visszavonására. N. A. beszélt valamit, de a' közönség a' mentséggel megeléguve nem levén, újabban keresetet sürgetett. Végre elnök főisp. helytartónak kelle a' szegény emberen segíteni e' szavakkal: „miután látja N. ur, hogy a' rr. milly nagy resensussal vették szavait, nyilvánítsa, hogy sérteni nem akart 's ha a' rr. kimondott szavai sértőknek találják, azokért a' rendeket megköveti.“ Mire N. felelt: „Ha tehát öntudatomon (!) kívül megsértettem a' rendeket, ha a' rendek szavaimat sértőknek találják, nyilvánítom hogy sérteni nem akartam.“ — Furesának tetszett ugyan a' rendek előtt hogy N. A. valóságban sértett 's még is sérteni nem akart; de N. A. ur egyediségét tekintve 's azt is figyelembe véve, hogy önelismerése szerint, szavait öntudatán kívül mondotta, mentségével megeléguittek.**

Folytak azonban az ajánlatások 's a' jobb oldal részéről többen valának, kik a' hanyagság miatt följelentet-

tek az ajánlandók közé kívánták sorozni. Az ellenzék nem róttá meg őket, mert ugy vélte, hogy tetteikben magokban, a' legmélyebb megrovás fekszik; — azonban N. A. kétélyeinek eloszlátása tekintetéből megfejtetett, hogy az ellenzékhez tartozó ügyvédek közül azért nem jelentetett be egy is, mert azokat hanyagságról vádolni nem lehet. Végre az ajánlatások megszüntek 's a' főispán helytartó kimondá, miképen a' rendek ugyan többeket ajánlottak; de a' többség kívánata leginkább e' négy körül, t. i. névszerint t b. Szervánszky Lajos, Stepanovics Lajos, Gozman János és Tomay Augustz körül pontosulván, ugy látja, hogy ezeket kívánják a' rendek ajánlani a' megürült hivatalra: ehésképest az ajánlottak közül, tisztí első alügyvédnek Stepanovics Lajost kinevezte. Ekképen a' főispán helyettes a' többséget tartván némileg szem előtt, az ellenzék fenébbi kívánatának eleget tön ugyan; azonban az ajánlatásba igen elmerült rendek figyelme alól a' fenébbi ellenzéki indítvány kiköltött 's így lőn, hogy ezen napon jövendőre nézve az ajánlás modora 's az ajánlandók száma iránt határozat nem alkotottatott. r. l. (Folyt.)

HONTMEGYE. Martius 1ső napjára tüzött évnegyedes közgyűlésünket első alispánunk nyitotta meg 's a' szép számmal öszsesereglett megyei rredeknek üdvözlése után azon hivatalos jelentését olvastatá fel, melly a' megye állapotát mult közgyűlés óta tükrözte vissza: szerfölött sajnós, hogy akustikai tekintetben annyira hiányos tanácskozási teremünkben gyakran a' legbecesebb tárgyak is, hatás nélkül hangzanak el, mit ez alkalommal is tapasztalánk; főkép ha a' szokásban levő szomszédos conversatiók moraja megárad, ekkor aztán a' szegény jegyző akár tüdejét respesztheti szét az olvasásban, bizony a' harmadik szomszéd sem fog abbul sokat érteni. Segíteni kell e' bajon uraim! pedig minélelőbb, míg megyeházunknak a' csupa pártoskodási szeszélyből megakasztott építtetésébe nem fejezzük, mert azontul a' költségeket, mellyeket most liberalis szelumből megtagadni jónak véltünk 's mellyek előbbtöbb még is csak a' mi szűz vállainkra súlyosodnak, majd kétszerezni fogjuk.

A' megye állapotáról felolvasott jelentés után elnök e. alispán ur előadá azon fontos tárgyak sorozatát, mellyek a' megye rredei figyelmét előleg igénylik. Ezek közül felolvasottat Borsodmegyének a' csapatos bevándorlások korlátoztatása iránt országos figyelmet ébresztő körlevele, mellyet már majd tárgyalás alá vettünk, midőn az ellenzék egykori bajnoka indítványba hozta, miszerint ez alkalommal czélszerűbbnek találná, ha a' rr. a' sorozattal eltérve e' helyett inkább az aggasztó inségből következhető szomorú események elhárításának megelőzése végett czélszerű módokrul gondoskodnának 's nyomban elő is adván saját nézeteit, mellyekkel a' megye rredeit arról kívánta meggyőzni, miszerint mult évi dec. 18kán tartott marcalis gyűlésünkben a' nemesi rend által megajánlott 12 ezer ft. ne gabonavásárlásra fordítassék, hanem e' helyett inkább helységenként az inségeskedők számára ételműek főzessenek 's ezek az illető lelkipásztorok által szolgáltassanak ki. És nagyon csudálkoztunk, midőn érintett szónok ur indítványát befejezte, mert nem gyanítottuk, hogy a' tisztelt szónok urnak, ki különben tulzó ellenőrje az administrationalis dolgoknak, nincs tudomása azon előbbi intézkedésünkről, melly szerint a' megajánlott summa kezeltesére 's a' fenyegető inség bekövetkezése megelőzésére fölbérszített gondoskodásunkat, első alispánunk elnökle alatt kiküldött választványra, mellyben minden elem képviselve van, ruháztuk által: minélfogva szükségtelennek tartván előbbi határozatunkat ez alkalommal megváltoztatni, az ügyet újabban is a' biztosság szívére kötöttük.

Ezután az említett körlevél olvastattott fel, mellyben Borsodmegye a' külországi bevándorlókra 's e' honban letelepülőkre nézve ó felségéhez terjesztett azon feliratát, hogy 1) a' sereges bevándorlásoknak gát vettessék, 2) hogy e' honban letelepült külföldiek a' korona hűségére hittel köteleztessenek 's 3) hogy a' honban szerzett javaiktól megadóztassanak, pártoltatni kéri: melly rokonérzessel fogadott felszólítás első pontjára a' megye rendei alázatos felírással még mult évben járulván ó felségéhez, másodikkra nézve a' helyt. tanácshoz pártoló felírás rendeltetett, a' harmadik pontra pedig alázatos felírással járulnak ó felségéhez, miszerint az e' részbeni törvényinket foganatba vétetni méltóztassék. (Vége köv.)

JÁSZKUNSAG. Martius 1ső napján kezdetett közgyűlésünk hat egész napon át tanusítá, miként nem késünk belügyeinket igazgatni, és a' szaporodó panaszokat elintézni.

Kedvesen lepött meg bennünket február 1sőjei feliratunkra érkezett válasza főh. István kir. helytartónak, és fens. Mária Dorothea özv. nádornőnek. Kírtört örömmnyilatkozatok közt olvastattak és hirdettettek azok ki, 's várjuk a' boldog órát, midőn főbiránk és grófnak átvevén k. helytartói magas hivatalát, ezzel a' kerületek boldogsága eszköz-lését is megkezdendi. — Pestmegye levele a' főh. István

nádorrá választása tárgyában vizshangra talált, már mi február 1jei közgyűlésben, országgyűlésre menendő követeknek eleve utasításul adtuk főg István nádorrá választása iránti közakarunkat. Temes indítványát a nádori emlék érdemében magunkévá tettük. A' tiszai gőzhajózás elősegítésére 's ezzel a' honi ipar élesztésére, azon fölül, miket magányosak tehetségük mértékéhez képest elég bőven adakoztak, a' jászkon kerületek közpénztárukból ezer pengő forintig járulni közakarattal elhatározták. — A' marhahus ára 13 és 14 kra emeltett. Haladunk hát, legalább nem maradunk hátul.

ERDÉLYI ORSZÁGGYÜLÉS.

(Az urbéri állományok szabályozása feletti tanácskozások folytatása.)

XXXIX. Országos ülés mart. 4kén Jegyzőkönyvhitelesítés közben felolvastott Szamosújvár követének jegyzőkönyvbe ígatott beszéde, mire némi észrevételek megtétele után tovább olvastott a' jegyzőkönyv, melyben a' határozat azon pontja, hol az állománybeli illetőségek kiegészítése után fenmaradandó feleségről van említés, eképlőn szerkesztve: „Miatán a' fenebbiekhez képest valamely helységnek urbéres telkei száma megállított, arra nézve, hogy azon helységre az osztályonként megállított mennyiség miképen alkalmaztassék, az urbéri végrehajtás alkalma a' következő szabály követendő: A' már megállapított elv szerint a' jelen szolgálathól indulólag fog megállapítani, hogy a' külsőségekkel ellátott urbéres egész, fél, vagy kisebb telkes urbéresnek tekintessék; mindenestre kezén hagyatván azon mennyiség, mely 1820ban telke után összeíratott 's ha abból az urbéri törvényben határozott aránylagos telki illetőség a' szerint, mint az egyes telkek egészeknek, vagy kisebbeknek előre megállítottak, ki nem telnek, a' már megtett határozás értelmében pótoltni fog az urbéresnek netalán kezén meglévő, és határozatlag pótlásra kijelelt földekből, a' hol pedig a' föld hiánya miatt az ily pótlás meg nem történhetnék, a' szolgálat alkalmaztassék az urbéresnek kezén levő földekhez. Önként értetik: hogy a' fenebb említett és a' jegyzőkönyv 109 száma alatti határozat értelmében az 1819/20ban feljegyzett coloniatúrák szükséges mennyiségre kipótoltatván, azonfelül bármí czim alatt netalán még egyes urbéres használata alatt található földek, mint allodiumok, földesuri kezeken maradnak. Hogy ha pedig az egyes urbéres birtokoknak eddigi mennyisége változás alá jöve, az urbéres szabad választásától függ: vajjon illetőségében eddig birtokolt földeiből melyiket akarja megtartani. Az egyes urbéri telkek illetén megállapítása után az urbéresek a' jelen urbéri törvényben határozandó urbéri tartozásokat azon arányban fogják tenni, mely arányban a' megállított illetőségek az urbéri törvényben kiszabott telki illetőséghez vannak, egyébaránt a' szolgálat nyolezados mérték szerint számítottassék.“

Ezen szerkezet következő kitételét: földesuri kezek en mar adnak Kolozsm. követ így akarná módosítani az enuncipatio szerint: Földesuri kezek en m ennek á t. Mi nem fogadtatván el, im e' nyilatkozatát kívánta jegyzőkönyvbe ígatni: „Az épen most megállított jegyzőkönyvben e' következő kifejezés találtatik: „Önként értedik, hogy a' jegyzőkönyv 109 száma alatti határozat értelmében az 1819-1820ban feljegyzett coloniatúrák, a' szükséges mennyiségre kipótoltatván, azon felül bármí cz. alatt netalán még urbéres használata alatt található földek, mint allodiumok földesuri kezeken maradnak.“ Szó a' nélkül, hogy most ezen tárgy érdemleges boncolásába elegendjék, ezen kifejezést helytelennek tartja, mivel oly földekről, melyek épen ezen határozat szavai szerint urbéres használata alatt találtak, helyesen nem lehet azt mondani, hogy földesuri kezeken maradnak; csak az maradhatván valaki kezén, mi eddig is ott volt, 's így ha az ily fölőséget a' kk. és rr. allodiaturának kívánják tekinteni, arról azt kell kimondani, hogy mint ilyen az urbéresi kezekre jó által; mi után ezen kifejezésnek megigazítását többszöri sürgetéseire sem nyerhette meg, szükségesnek találta ezen észrevételét jegyzőkönyvbe ígatni. (Néhányan pártolják.) Közügyig. a' határozat azon pontjára, mely allodialis helyeken lakó parasztokról szól, következő módosítást indítványoz: kik olyan helyeken laknak, vagy olyan külsőségeket használnak, melyek a' már megállított elvek szerint nem urbériségek.“ (A' többség elfogadta.)

ELŐLEGES KÖZLÉS. A' XLIdik országos ülés idejét egészen az előbbi ülésről készült jegyzőkönyv módosítása és hitelesítése huzta ki. A' közelebbi ülésben kell határozat azon pontját, mely szerint „azon esetben, ha valamelyik földesur legelőbeli illetőségét elkülöníteni kívánná, azt a' végrehajtó bizottság útján megtenni szabadságában áll.“ Kővárvid. főkap. h. nagyobb tisztaság tekintetéből oda indítványozta módosítani, hogy e' szavak helyébe „valamelyik földesur“ tétessék: „a' birtokosság“ e' szó után pedig: „kivánná“ tétessék oda: „az urbéresektől“. A' k. közügyig. e' módosítás azon kifejezése után: „birtokosság“

oda kívánta tétetni „közmegegyezéssel“ A' vita hosszasan folyt; 39 nyilatkozat történt a' módosítás mellett és ellene. Végre elnök ő nmlga ily értelemben szólott: Nem kívánja szólástól elzárni, kik magokat feliratták; de miután szinté három órai tanácskozás semmi eredményre nem vezetett, sőt e' vita alatti tárgyat még inkább elbonyolította, legyen szabad egy javaslatot tennie. A' közelebbi határozat vitatás alá vett pontjának, a' felhozott jegyzőkönyv szerint, kétségtelen tiszta értelme az, hogy egyes birtokos legelőbeli illetőségét, úgy az urbéresek- mint más birtokosokéitól elkülönítheti; más felől a' kővár. főkap. h. és még inkább a' közügyig. urak által indítványozott módosítás azt teszi, hogy egyes birtokos illetőségét teljességgel el nem különítheti. Ez a' határozattal lényegesen ellenkezik; valóságos két extremum. Középutat kellene találni, mire igen czélszerű módot indítványozott Fogarasvid. érd. követe, mely szerint ez alkalommal csak az allodialis legelőbeli illetőségnek a' colonialis legelőbeli elkülönítése 's az urbéresek illetősége határozatnék meg, az egyes birtokosok közötti osztály különésének meghatározása pedig akkorra halasztatnék, mikor a' tagosítás leendő szövegében. De mivel némelyek azt mondják, hogy még csak urbéresi illetőségétől sem különítheti el a' földesur a' maga részét úgy, hogy ez által egyszersmind más földesurak birtokviszonyai érintve ne legyenek, legheylesebb lesz mindkét esetre nézve a' kules meg határozását akkorra halasztani, mikor a' tagosítás kérdése leendő tárgyalás alatt. Sokan, helyes! elfogadjuk.

A' jegyzőkönyv eképlőn még pár pontnak közebe vett módosításával meg lőn állítva, mire elnök ő nmlga nyilváníttja, miszerint az idő már három negyed levén 2re a' napirenden levő törvényjavaslat további tárgyalását fel nem vétetheti; hanem a' tanácskozás holnap fog folytatni. Kéri egyszersmind a' kk. és rr. hogy az udv. kancellár választást tárgyaló már közíratra adott felirási javaslatot is méltóztassanak a' holnap ülésre felhozni.

XXXIX. Országos ülés martius 4kén. (Tárgy: az urbéri 3ik törvényjavaslat). A' jegyzőkönyv hitelesítése után, elnök: Napirenden van a' 3dik törvényjavaslat, mely szól azon javadalmakról, melyek az urbéri állományon kívül az urbéreseket illetik; felszólítja a' kk. és rr. ket méltóztassanak hozzá szólni. A' tanácskozás könnyítése végett ezen t. ezikknek három része levén, u. m. legelő, erdőzés és más apróbb javadalmak, egyenkint ajánlja felveendőnek.

E' javaslat fölötti vitaközös három orsz. ülésen át, — u. m. a' 39, 40, és 41ken tartott, míg végre elnök ő nmlga a' XLIdik országos ülésben 38 szónok nyilatkozata után következőleg adta elő a' tanácskozás vázlatát: A' mai tanácskozásnak több tárgya volt. Egyik az urbéreseket illető keresmárlási jog. Ez iránt különböző nézetek fejlettek ugyan ki, mindazáltal két fővélemény körül forogtak a' nyilatkozatok. A' kk. és rr. nek egy része pártolta a' rendsz. bizottság II. törv. javaslatának 12dik §át, mely így hangzik: „Az egyes urbéreseket sz. Mihály naptól új esztendőig illetett keresmárlási jog az urbéres közönségre olyképen ruháztatik által, hogy valamint eddigelő az említett idő alatt a' földesurak csak az utazók szállásozhatására épített vendégfogadókban keresmárolhattak, e' gyakorlat ennekutána is pontosan tartassék meg. A' sz. Mihály nap és újesztendő közti keresmárlás a' falu közjövdelmét tévén, minden egyes urbéresnek keresmárolhatási joga ezenel megszűnik.“ Más rész gr. T. F. kh. urnak következő javaslata mellett nyilatkozott: „Jóllehet a' borkeresmárolhatás, pálinka-, serfőzés és árultathatás jogai kivétel nélkül a' földesuraságot illetik, mindazonáltal az egyes urbéreseknek sz. Mihály naptól új esztendőig engedett borkeresmároltatási jog, a' földesuri bővebb engedély kimutatásul, ezenel átengedett pálinka- és serfőzethatási szabadsággal, ezen törvényről fogva az urbéres közönségre közjövdelem alapjául olyképen ruháztatik által, hogy azon gyakorlat, mely szerint az említett idő alatt a' földesurak csak az utazók szállásozhatására épített vendégfogadókban keresmárolhattak, ezutánra is pontosan megtartassék, önként értetvén, hogy az urbéresek a' fenebbi időn kívül, bor- és pálinkabeli saját természetvényeiket, csak vederszámmal adhatják el.“ E' kétjavaslat között szóló elnök inkább csak szóbeli, mint lényeges különbséget lát. Egyadalké van a' gr. T. F. javaslatában, mi a' r. bizottsági szerkezetben nincs, miszerint t. i. szabadság van engedve az urbéreseknek, hogy bor- és pálinkabeli saját természetvényeiket vederszámmal eladhassák. Voltak azonban különböző észrevételek mindkét javaslatra nézve. Némelyek az urbéres községek keresmárlási jogát nem újesztendőig, csak karácsonig akarták kiterjeszteni. Mások a' borterme helyeken ezen keresmárlási időszakot sz. Mihály napjától sz. György napig kívánták nyújtani. Továbbá mivel ugy a' r. bizott. mint gróf T. F. javaslata által a' földesurak el vannak rekesztve, hogy másutt mint utasok szállásozhatására épített vendégfogadókban keresmárolhassanak: némely szónokok azt kívánták, hogy a' földesurak az említett rövid keresmárlási időszak alatt bármí nemű keresmai

joggal élhessenek. Végre némelyek a' vederszámmal árulhatást kívánták korlátozni, miszerint a' vederszámmal árulhatás vagy bizonyos esetekre szorítottassék, vagy csak bizonyos számú vedres hordókkal történhessék meg. De ezen egyes nézetek mind elestek, és szemben áll a' r. bizott. javaslata gr. T. F.-ével. kiúzi azt: Azok, kik gr. T. F. javaslatát pártolják, álljanak fel. (A' többség felállván, gr. T. F. javaslatát elfogadta.) Elnök: Tovább menne már a' r. bizott. javaslátán, következők a' 13. §. mely a' mészárszékről szól. Itt már a' r. biz. és gr. T. F. javaslata közt stilaris tekintetben is alig van egy pár szóbeli különbség, a' mi egyébiránt a' dolog lényegén nem változtat. A' gr. T. F. javaslata ezen §ra imez: A' mészárszék tartása joga a' földesuraké, ha a' földesur mészárszékén a' község szükségére elegendő hus nem vágatik, ez esetben a' község a' földesurnak előre teendő törvényes jelentés után húst vágathat. Ha pedig valamely urbéresnek különben egészséges marhája történetesen elbénulna, annak kivágatását a' földesur saját mészárszékén minden fizetés nélkül megengedni köteles. Ez ellen senki sem szólván, elfogadottanak nyilváníttja. A' 14ik §. nézve ismét csak szerkesztési különbség van a' r. b. és gr. T. F. javaslatai közt. Senkinek sem levén ellen-észrevétele, határozatul enuncijálja a' gr. T. F. javaslatát, mely így hangzik: „A' malomépítési és tartási jog kirekesztőleg a' földesuraké; mindazonáltal ha valamely helyeken az urbéres közönség, vagy egyes urbéresek által bizonyos kiváltságok vagy kötések mellett malmok birtatnának, e' kötések és kiváltságok foglalatja fog megtartatni, 's ugy ezen, mint szinte azon esetben is, midőn az urbéresek birtalmakra nézve bármí nemű követeléssel lépnek elő, 's e' követelést a' mostani valóságos használat támogatná, a' földesurak malom felett támasztott jogai követelésének, a' rendes törvényeszek előtt leszen helye. Minden más esetben ha urbéri közönség, vagy urbéres, földesur engedélyéből, elnézéséből bármí nemű malomnak is lenne birtokában, azt a' földesur a' dolog eddigi állapotának épségben tartása mellett, urbéri uton, a' tett épületnek és minden javításnak törvényesen eszközöndő megbecsültetése által megállított összeg megtérítése után visszaveheti.“ Következik a' 15. §. Ez iránt már lényeges különbség van a' r. b. és gr. T. F. javaslata közt. A' r. bizottság javaslata ugyanis így szól: „A' vadászat, halászat és madarászat ennekutána is a' földesurak jogaihoz tartozik ugyan; mindazonáltal a' kisebb és nem annyira halas vizekben a' halászat, az eddigelő megvolt szokás szerint, ennekutána is az urbéreseknek és községeknek szabadságukban hagyatják; az ártalmas eszközökkel e' czélra való éles tilalmatztatván.“ A' gr. T. F.-é pedig következő: „A' vadászat, halászat, madarászat, ennekutána is kirekesztőleg a' földesuraké; minélfogva ezen javadalommal az urbéresek csak földesurakkal kötendő egyezkedés útján élhetnek.“ E' pontra nézve voltak egyes észrevételek, mint például: hogy a' kártekonny madarak pusztítása engedessék meg. A' kérdés azonban igen tiszta: Kívánják e' kk. és rr. hogy a' kisebb folyóvizekbeni halászat joga a' r. b. javaslata szerint megahagassék az urbéreseknek, vagy gr. T. F.-nek ezzel ellenkező javaslatát fogadjuk el? (A' többség gr. T. F. javaslatát emelte határozattá.) A' 16 §ra nézve ismét lényeges különbség van a' két javaslat közt. A' r. biz. ezt mondja: „A' sokadalmi jövdelmek, kivéve ha különös szabaditéknl fogva másoknak ajándékozattak volna, ennekutána is a' nyert vagy nyerendő szabaditék mellett az uraság részére hagyassék; nemkülönben a' pálinka- és serfőzésbeli javadalmak is, ugy mindazonáltal, hogy ott, hol az urbéresek bizonyos taxafizetés mellett vagy a' nélkül, a' pálinka és serfőzés gyakorlatában voltak, abban az eddigi gyakorlat szerint ennekutána is megtartassanak.“ A' gr. T. F. javaslata pedig imez: „A' piaci és sokadalmi jövdelmek, (hanem ha törvényes kiváltságlevelénel fogva, a' közönségnek ajándékozva) törvényesen felállított vám, mint szinte boltnyítás és tartás javadalmi, mint földesuri jogot illetők, jövdele is a' földesurak által birtatnak.“ Egyik különbség a' két javaslat között az, miszerint gr. T. F. a' boltnyítási jogot is földesurnak adja, miről a' r. b. nem tesz említést, 's mit némely szónokok nem kívánnak regale beneficiumnak tekinteni. Van továbbá azon különbség, hogy a' gr. T. F. javaslat nem szól a' pálinka- és serfőzésről. Itt is tehát azon kérdést látja kilüzendőnek: a' rendsz. biz. javaslata vagy gr. Toldalagié? Fogarasv. köv. Ezt jó lesz szavazással dönteni el, mert igen fontos kérdés. . . . (Folyt.)

TÁRSULATI ÉLET.

PÁPA tavaszéle 3án. Hogy már oly rég nem hallatszik körünkől semmi szó, — nem kell egyéneknél tulajdonítani, mint, hogy a' boldog japáni zárkózottság örök egyformaságában tengünk, ugy annyira, hogy a' pénteki rendtelenség, vásári koldus-kornyika 'sat. 'sat. agyon meg agyon csépellt themáin kül alig lehetett volna egyebet megemlézünk: a' vakbuzgó talmudista köznépek — a' felvilágosítást,

KÜLFÖLD.

szellemi képzettséget, nemzetiesedés érdekeit oly nemes hűvel felölélő Lów Lipót héber főrabbi ellen elkövetett aljaskodásain, miknek azonban a' nemzeties szellemű uradalom pártfogásán kül, még az is nagyrészen gátot vetett, hogy a' rabbi egyik legtüzesb ellene rábizonyulván az, hogy Kanizsán a' rabbi előbbi lelkész-állomásán, aranyokkal akart hamis és ócsárló tanubizonyosságokat az ott is köztiszteletben álló férfi ellen vásárlani, Deveserbe vitetett a' hűsre, mire ilyen vakbuzgóknak minden esetre szükségök is van. Lów a' főrabbi, ha nem számított volna is ezen nyomorú aljaskodására a' vakbuzgó pártnak, mint rendíthetetlen lelkű férfiumegtudja vetni és mosolygani a' gyávák gyávaságát, 's a' gazok gazságait; 's mint népének hivatott és ihlett embere erélyesen lát élte feladatához t. i. hitsorsosít, szellemi nevelés, erkölcsi hit és nemzetiség 's hazaszeretet malasztai által, a' jelen század igényeinek megfelelőleg, szellemileg nevelni 's mint lelkésznek, hivatása is lelkileg táplálni. Azt hiszi ő, hogy minden vallás-felekezettel, csak a' többség főképp a' köznépnel fellelhető kisebb vagy nagyobb értelmiség, a' vele járó emberségesség és főképp nem az égi hatalom kikerülhetlen büntető kezétől félelem hanem a' szívekbe oltott erkölcsiség 's a' felebaráti szeretet kisebb vagy nagyobb fokozata teszik ha nem is jelentékesé, de minden esetre, 's még elleneik előtt is tiszteletre méltóvá. Ez okból első gondja volt az önmaga által ellátott inaházi oktatáson kül megvizsgálni az iskolát, 's egy újabb czélszerűbb módszer által azt újja teremteni. Ha ebben a' jelen zavarok gátolják is, erélyesen indítá meg már eddig is kisdudovás ügyét 's a' héber ifjak ma tartandó farsangi vigalmában is, a' hölgyek által önként felajánlott női művek sorshuzás szerinti kijátszása is nevelendi ennek tőkét 's könnyen megérjük a' csodát, hogy a' héberek előbb kinyitandják ovodákat, mint hogy mi, az ezelőtt több évvel megkezdett hason ügyet foganatba vehetők. E' mellett megindítá Lów „Magyar zsinagóga“ czim alatt a' héberek egyházi ügy mint általában szellemi 's főképp nemzetiesedési ügyeinek szentelt szakiratát, melyet mind czéljára, mind tartalmára nézve dicsérni — fölösleges.

Mi a' nevelés ügyét illeti: nem hallgathatjuk el azt sem, hogy magányos részvény-társulat utján 40 p. floa részvényekre állítva, test-gyakorló intézet felállítása tétetett mozgásba 's már szépen halad az ügy létesítés felé. Adjon az ég neki minél előbb sikert! csak ezt kívánhatja minden, ki csak ezen satnya halvány beesett szemű testileg öszszerezgált nemzedéket az iskola szűk falai közül valaha látta kiszállongani. A' kénéggennyel az itteni kórházban is tétettek sikeres kísérletek. A' kénról jut eszünkbe Dicken Nicklebyjében Squeers-nek tanodájában életbe léptetett kén keverék-adag mint étvágy-vesztőszer, tán az ideai szükségben nem ártana ezzel is kísérleteket tenni. Ajtáinknál egymást éri a' kóbor kézműves legény, igazi és nem igazi koldus, ügyefogyott és naplopó. Az itteni héberek még az őszszel iveket bocsátottak önön szűkölködők ellátására; 's mit tettünk mi keresztények!!! A' lelkes H. A. tett ugyan a' mult közgyűlésen indítványt az inség-enyhitésre, de a' határozott felirat oly mód é, mi által idejében segíthetünk? Mikor a' tavalyi szűktermés komoly aggodalmakat keltett, akkor láttuk be, hogy jó volna ha t a k a r é k - m a g t á r u n k volna, és talán van, kinek eszébe jutott jelenleg, hogy jó lenne ha d o l g o z ó - h á z u n k volna. Uram ott a' városnál, elhihetik önök, hogy ha azon öszveg, mi házankint az igazi és keresztényi segélyt érdemlő koldusokon kívül a' csavargóknak és ál-koldusoknak — évenként kiadatik, öszszesen és mindenünnen egy e' czélra nevezett ügyelőség kezébe adatnék, nemcsak azon előleges kiadások lennének fődöze, mik illyes intézetek felállításánál p. épület vagy lakhely, szükségesség-műszerek vagy gépezet, szóval a' felszerelés — miatt nélkülözhetlenek; de e' mellett meg lehetős tartaléktöke maradna vagy véletlen baleset, vagy az ügyefogyottak segélyzésére. És ha ez intézet rendes kerékvágásába jönne, nemcsak az történnék, mit az emberi kötelesség kíván t. i. egyetlen egyet sem hagyni segély nélkül — mihelyt azt érdemli, hanem eleje vétetnék azon ál-koldusok és csavargók szemtelenkedéseinek is, kik csupa dologkerülésből 's ingyenélésből mintegy kézművökké tettek a' koldulást. Mert valamint a' dolgot nem kapóknak önként 's tetszésök szerinti időig nyílnék meg a' munkaház, ugy a' dologkerülők szoros és szigorú felvigyázat alatt kényszerítve 's kiszabott időig volnának ez intézet lakói. És ez áldozat nélkül történnék; 's minő szép és nemes eredménye! Van körünkben egy tiszteletes férfi, ki a' közalhat érdekéből ima-egylet alakításával foglalkozik; — bár csak e' dolgozóháznak is akadna illy buzgó apostola; — részemről ugyanbiztosítanám, hogy kedvesebb dolgot mivelne az ur előtt a' nyomor könyűinek letörölésével, mert a' melly szív a' keresztényi könyörület tétével imádkozik, kellemesebb dolgot cselekszik, mint a' melly imádkozik szájjal, és pedig vajnai sokszor úgy, hogy a' szív és elme nem tud arról, mit mond vala az ajak.

D. B.

AUSZTRIA. Alsó-ausztriai rendek f. mart. hó 1jén tartománymarsal Montecuculi gróf által egybehivatva rendkívülieg öszszeülvén, első nap a' legutóbbi országgyűlésről fölterjesztett kérelmekre következett legfelsőbb válasz adatott a' három felsőbb rendnek tudomására. Miután ezen válaszból némely fontos pontok, például a' főleg szegényebb osztályt nyomó fogyasztási 's bélyegadó módosítása iránti kérelem, utalással egy jövedelmi adóra, pótlékaul a' netalán általa okozandó pénzügyi hiányának — nem érintetnek, egy újabb felirat határozatotott ő felségéhez, annál inkább, miután a' beállott rosz idők egy illetén könnyebbitést a' szegényebb osztályokra nézve még sürgetősebbé tettek. Más fontos dolgok mellett e' nap még egy terv vétetett az alsóausztriai ügy (mellékutak) rendezését illetőleg t a n á c s k o z á s a l á. Ezen már előbb megindított tárgyat, melyet a' státusigazgatás most a' rendeknek megvitatásul előterjesztett, ezek egy külön bizottsághoz utasították, mely legközelebb országgyűlésen (majusban) fogja munkáját előterjeszteni. Miután más nap a' rendi gyűlekezett csupán folyó ügyeket végezett, a' rendi tisztviselők személyzete 's díjazására vonatkozó kérdéseket megvitatták, harmadnap az új tized 's robotmegváltási rendelet vétetett föl azon felszólítási melléklettel az egyesült udv. kancellária részéről, miszerint kézbesítsék a' rendek azon megjegyzéseket, mik az ő felsége által szándokolt közhasznu czél előmozdítására szolgálnának. Ezen leiratra a' rendek ő felségéhez mindekelőtt legnagyobb hálakifejezést határoztak egy ollyatén jótékony 's a' rendek által már régen indítványba hozott rendszabályért, egyszersmind azonban mélyérzetű sajnálkozásuk kijelentését a' miatt, hogy ő felsége nem méltóztatott ezen, egészen a' rendek hatáskörébe vágó tárgynál alkotványos tanácsukat a' rendelet kibocsátása előtt igénybe venni, mi által tán több nehézséget lehetett volna elkerülni, mik annak jelenlegi szerkezetében mutatkoznak. A' rendelet egyes szakaszai fölött két napig tartott tanácskozásnál a' rendek legfőbb gondjokat jelesen a' paraszt tulajdon 's az arra bejegyzett adósságok biztosságára, tehát az Ausztriában olly kielégítő állapotban létező vagyonhitei fentartására fordították. Közelebbi fejtegetésnél ugyanis azon komoly aggodalom támadt bennök, miszerint az ott megállapított megváltási töke elsősége minden egyéb jelzalogos hitelezők előtt, nemcsak ezeket, hanem a' paraszt birtokos rendet is veszéllyel fenyegetné, ha ezen megváltási töké, miké azt a' rendek indítványozták, egy rendi hitelintézet által felmondhatlanul, a' közönségeseknek alacsonyabb kamatokra 's meghatározott egymásutáni törlesztési részlegekkel nem volnának az alattvalóknak kölesőnezhettek. Ő felsége tehát ismételve és sürgetőleg kéretett megilletén hitelintézet jóváhagyására. Indítványoztatott továbbá, miszerint a' rendelethez foglalt azon elv, hogy minden megváltási szerződés a' hatóságok tudomására adassék, mire nézve némi aggodalom keletkezett, még nagyobb kiterjedést nyerjen, nehogy tán illetén ügyek által egy harmadik joga veszélyeztetnék. Miután azonban a' kerületi tisztségek nem alkalmasak itt eldöntő hatóságokul föllépni, ő felsége legalázatosabban megkéretni határozatotott, amaz áldásteljes rendelet kiegészítésül vagy egy saját bizottság kinevezésére, melly is a' megváltási ügy fölött egyaránt örködnék 's vezetné azt, vagy hogy a' már fenálló alsóausztriai adószabályozási választvány bizatnék meg erre. Az egész következő napot a' 91 szakaszból álló 's egy külön bizottság által kidolgozott hitelintézeti szabályzat körüli tanácskozás foglalta el 's a' rendek azt némi módosításokkal el is fogadták. K ö v e t k e z ő h a t o d i k n a p mindenféle községi tárgyak kerültek a' szőnyegre; így például végzés hozatott egy külön bizottság-alakításra, melly is czélszerűen rendezett községrend iránt készítné előjavaslatot. Egy más bizottság ismét a' végre nevezetett, hogy az iskolai segédtanítók szorongó helyzetének javítására terjeszsen kellő javaslatokat a' kormány elibe. Azon kérdés fölötti tanácskozások: vajjon a' fenálló kölesönös tüzbiztosítási intézet nem emelendő é a' rendek vezérlete alatt állandó általános országos intézetté?*, továbbá különféle adótárgyak 's egyes jószágbirtokosok panaszaí a' kerületi hivatalok egyoldalu rendelkezései miatt 'stb foglalák el a' nyolcz napig ült 's tanácskozott rendek idejét. Végre 's utóljára azon kérdés állított fel: hogy a' fél negyedik rend, állva az ország mező 's egyéb városiból — másik felét Bécs főváros képezi — miért nem tanácskozik és szavaz az országgyűlésen, holott a' meghívólevél őket is hasonló joggal ruházta fel? A' tartománymarsal megígérte, miszerint e' formahiba megjavításának kieszközölését magára vállalja.

PORTUGÁLIA. Saldanha marsal 7 ezer fegyveressel állt Vendas Novas 's Oliveire de Azemeis mellett, 3-4 leguanyira délre Portótól. Saldanha magaviselete egyéb-

* Idején volna, nálunk is ezen üdvös intézetről törvényhozásilag gondoskodni. Szerk.

iránt magyarázhatlan, miután nemcsak hogy meg nem támadá Portót, sőt inkább mindennemű szállítást engedett akadálytalanul e' városba tétetni, úgy hogy az ottani junta tökéletesen megerősült 's ugyancsak szembeszáll a' királynő seregével. Das Antas Vianába, melyet Casal báró odahagyott, diadalrobajjal vonult 's az ottani várba órségül rendelt 200 fő kormánykatonát meghódolásra kényszeríteni készüle, midőn a' junta öt ismét Portóba visszahívátá. — Nagy veszteséget szenvedett a' királynő ügye az által, hogy „Porto“ hadi gőzös, melly tudósítás-közlésre használtott a' tengerpart mentében, febr. 19kén egy a' kapitány által el nem nyomhatott hajóselegényi lázadás következtében, az ellenséghez tért által. A' junta tehát most négy hadi gőzssel bir, a' királynő pedig egyetlennel sem — halomlás szerint utóbbi az angol „Royal Tart“ bérlé ki. Terceira herczeg 's más előkelő foglyok a' Porto melletti Foz váról magába a' városba vitettek által; egyebiránt jó bánásmódban részesülnek. A' királynő azon ajánlatot, miszerint ezek Bomfin gróffal 's a' többi torresvedrasi foglyokkal váltassanak ki, állítólag visszautasította.

ANGLIA. Mart. 6kai felsőházi ülésben a' fenytő rendszer általános reformját illető bill olvastott másodizben. Az elszállítás e' szerint egészen meg fogna szüntetni, 's helyébe egy ollyan büntetés lépene, mellynek első része gyökeres javításul, magánybörtönzésben, második része, pedig fegymunkában álland ben a' honban vagy Gibraltárban, vagy a' Bermuda szigeteken, hol is a' fegyenc munkabérének nagyobb része az ő részére fog félretétetni, miszerint elégséges módja legyen a' büntetés harmadik részére, melly számkivetésben fog majd állani, jó viselet által a' büntetés második fokán ennek vagy megrövidítését, vagy tökéletes elengedését 's teljes megkegyelmezést nyerhetni.

Azon rendszabályok közt, mellyeket a' mostani igazgatás tervez, különös figyelmet érdemelnek azok, mellyek a' közoktatás ügyét mozditandják elő, — figyelmet érdemelnek pedig nemcsak magának a' tárgynak fontossága miatt, hanem különösen azért is, mert minden, mi azzal öszszekötötésben van, az angol népre folyóvást legmélyebb benyomást okoz. A' kormány most indítványt tön, miszerint az iskolatanítók jobb állása státusköltségen eszközöltessék, 's ekkép kiképzetésökre tökepénz alapítassék, a' jóviseletűek jutalmakkal buzdittassanak 's az öregek számára nyugdépénz rendeltessek. Azonban a' különféle vallásnak egymás irányábani türelmetlensége nagy akadályokat gördítend Russell jószándoku igyekezetének elibe jöllehet ő kész szükség esetére még kabinete fenállását is kockázara tenni, 's a' népképzés előmozdítására szükséges rendszabályokat keresztülvinni.

A' pénz Irlandban olly nagyon megkevesült, hogy némelylek állítása szerint az öszszes irlandiak két ötöde nem ismer pénzt. Devon gróf, egykori főnöke az irlandi kormány bizottságnak, a' felsőházban e' tárgyban következőleg nyilatkozott: „alig tudják megfogni az angolok, mikép érhető a' rosz burgonya-termés Irland valamennyi osztályait olly nagy mértékben, mikép az valósággal történt. Ki, mint én, az irlandi dolgok jelen állását maga hatásában látta, tudja, mikép ott a' közép 's alsóbb osztályok közt csak alig alig forog pénz. A' burgonya volt az egyetlen csereszkező, 's a' hasznóbérlő, kinek választani hagyták: munkásait pénzzel fizetni, vagy a' földet paragon hagyni, bizonyára az utóbbit választandá. — Az irlandi hasznóbérlők nem ismerik a' jól fizetett munkarendszer előnyeit, 's ha munkásaikat burgonyával vagy egy darab földdel nem fizethetik, inkább nem is használják őket. Az irlandi hasznóbérlő pénzt legnagyobb részben inkább a' takarékpénztárba teszi, mint hogy munkát fizessen vele, 's ez fejti meg a' takarékpénztárak betételeinek mostani szaporodását.

Manchesterben több gyár egészen megszünteté működéseit, 's mások szinte azt teendik, ha a' viszonyok nem találnának javulni. A' gyártás ezen esökkenése, noha szükség 's eszély parancsolja, nagy inséget okoz a' munkások közt, miután csekélyebb bér mellett is csak olly drágán kénytelenek fizetni az ételmi szereket. Épen e' miatt a' gyártványok belső kelete is sokkal csekélyebb, mint eddig-elő volt.

BELGIUM. Brüsselből írják, miszerint daczára a' drágaságos, kenyértelen időnek 's daczára az eddigelő ismétretlen fokra hágott szegénységnek, a' városokban ugy mint falukon mindeddig folyvást legnagyobb nyugalom 's rend uralkodott. — M o s t a z o n b a n m a r t i u s e l e j é n B r ü g g e közelében drágaság miatti zavargás ütött ki, melly aztán Brüggében is elharapozott 's az ismételt nyugtalanokodásnál kiviláglott, miszerint szántsándékosan uszíták fel a' sokaságot rosz irányu békebotók, kik zavarban halászni remélltek. Azonban a' hatóságok elegendő katonasággal látták el a' várost 's nyilatkozványt bocsátottak közre, miszerint a' lakosokat csoportozatok képezésével elliltják; egyszersmind intik a' jó polgárokat: maradjak

